

Συνέντευξη Παπακωνσταντίνου («Καθημερινή», 16/1/2011)

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Οι αγορές και οι αναλυτές φαίνονται πεπεισμένοι ότι κάποιας μορφής αναδιάρθρωση του χρέους είναι αναπόφευκτη. Σύμφωνα με δημοσιεύματα μάλιστα, η Ελλάδα έχει προτείνει κάποια ήπια αναδιάρθρωση, όπως η επιμήκυνση του χρέους προς ιδιώτες. Είναι μια πιθανή εξέλιξη και υπό ποιες προϋποθέσεις;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Τα δημοσιεύματα δεν αληθεύουν και οι προβλέψεις των αναλυτών και των αγορών δεν είναι θέσφατα. Στην πραγματική οικονομία οι ανθρώπινες αποφάσεις ανατρέπουν τα δεδομένα και τις συνθήκες και μπορούν να μεταβάλουν ριζικά τις προοπτικές. Στη δική μας την περίπτωση, σημαντικές πολιτικές αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο άλλαξαν τουλάχιστον δύο φορές μέσα σε ένα χρόνο τελείως τα δεδομένα και την πορεία των πραγμάτων. Η διαφαινόμενη αδυναμία δανεισμού του Μαΐου του 2010 από τις αγορές αποτράπηκε με τον μηχανισμό στήριξης της Ελλάδας. Η επικίνδυνη συσσώρευση χρεολυσίων στα δύο-τρία χρόνια μετά το 2013, λόγω των αποπληρωμών των δανείων του μηχανισμού, που βλέπουν όλοι οι αναλυτές, ανατρέπεται με την κατανόηση της ανάγκης για μεγαλύτερους χρόνους αποπληρωμής, που υλοποιήθηκε στο δάνειο της Ιρλανδίας και θα ακολουθήσει για την Ελλάδα, βελτιώνοντας σημαντικά το προφίλ των αποπληρωμών μας στο μέλλον.

Καμία από τις δύο αποφάσεις δεν χαρίστηκε. Εμείς κάναμε αυτό που έπρεπε να κάνουμε για τη χώρα μας και όλοι μαζί στην Ευρωζώνη κάναμε ό,τι χρειαζόταν να γίνει για την προστασία του κοινού μας νομίσματος. Η δυναμική και η κατεύθυνση που μπορεί να δώσει στις μελλοντικές εξελίξεις η συλλογικότητα και η αλληλεγγύη μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης, θεωρώ ότι, για ακόμη μία φορά, θα ξεπεράσει τις προβλέψεις για απομόνωση χωρών-μελών και προσφυγή σε μεμονωμένες διευθετήσεις με τον ιδιωτικό τομέα, που μπορούν να βλάψουν την ήδη επικίνδυνη ισορροπία και τη συνοχή της νομισματικής μας ένωσης. Υπό αυτό το πρίσμα, οι μόνες προϋποθέσεις που αξίζει αυτή τη στιγμή να συζητάμε είναι, αν η κάθε χώρα ατομικά κάνει αυτό που πρέπει, για να επαναφέρει και να κρατήσει την τάξη στο σπίτι της και, αν η Ευρωζώνη συνεχίσει να δρα συλλογικά γύρω από τον στόχο της προάσπισης του νομίσματος και του χώρου μας.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Πάντως, όλα αυτά δεν πείθουν ούτε τους οίκους αξιολόγησης...

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Εδώ υπάρχει ένα παράδοξο. Τρεις σημαντικοί διεθνείς οργανισμοί –η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο– αξιολογούν τη χώρα μας κάθε τρίμηνο, την αξιολογούν σε βάθος, και την αξιολογούν θετικά. Την ίδια στιγμή, διεθνείς οίκοι αξιολόγησης απειλούν με αρνητική αξιολόγηση τη χώρα μας ή την υποβαθμίζουν όπως η Fitch, την Παρασκευή. Η αξιολόγηση αυτή δεν βασίζεται τόσο στο αν έχουμε προχωρήσει στο Πρόγραμμα και αν έχουμε υλοποιήσει τους στόχους –πράγματα για τα οποία αναγνωρίζεται τόσο η προσπάθεια όσο και το αποτέλεσμα– αλλά, κυρίως, στην εκτίμησή τους για μεσοπρόθεσμες προοπτικές και βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους, αλλά και τις πιθανές επιπτώσεις ευρωπαϊκών αποφάσεων για την Ελλάδα για την περίοδο μετά το 2013. Αντιλαμβάνεστε ότι, εδώ, υπάρχει ένα ευρύτερο ζήτημα γύρω από τους οίκους αξιολόγησης, το

οποίο τίθεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τις αποφάσεις των οίκων πρέπει να καθορίζουν τα πραγματικά δεδομένα και όχι προβλέψεις για το μέλλον, που βασίζονται σε πολλές εκτιμήσεις συχνά χωρίς βάση.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Έχουν καλλιεργηθεί προσδοκίες, και με δικές σας δηλώσεις, ότι θα υπάρξει μια ευρωπαϊκή λύση στην κρίση χρέους. Το αυριανό Eurogroup θα αποφασίσει αύξηση των κεφαλαίων του EFSF και αγορά κρατικών ομολόγων;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Αυτό που όλοι αναγνωρίζουν είναι ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση έντασης και προσμονής για αποφάσεις που τελικά, όταν λαμβάνονται, βρίσκονται ένα βήμα πίσω από τις εξελίξεις. Προφανώς, όλοι σε επίπεδο ευρωπαϊκών οργάνων επιχειρούμε –με όλες τις ιδιαιτερότητες της ευρωπαϊκής διαδικασίας λήψης αποφάσεων– να διορθώσουμε μια κατάσταση που έχει διαμορφωθεί και μας ξεπερνάει. Η Ε.Ε. οφείλει να γίνει ο κυρίαρχος ενός παιχνιδιού που αφορά άμεσα στη σταθερότητα και στις προοπτικές των πολιτών της. Και πιστεύω ότι θα ληφθούν οι απαραίτητες αποφάσεις στο Eurogroup αυτής της εβδομάδας ή σε ένα από τα επόμενα Συμβούλια Κορυφής.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Πιστεύετε ότι θα καμφθούν οι αντιρρήσεις ευρωπαϊκών κρατών στην έκδοση ευρωομολόγου;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Οι φωνές που τάσσονται ανοιχτά υπέρ, έστω της διερεύνησης του θέματος, έχουν αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με ελάχιστους μήνες πριν. Η δική μας θέση, ως παράταξη και τώρα ως κυβέρνηση, ήταν πάντοτε υπέρ, με δεδομένο ότι ο ίδιος ο σημερινός πρωθυπουργός ήταν από τους πρώτους που άνοιξε το θέμα κάποια χρόνια πριν – αρκετά πριν από την κρίση. Τόσο για αναπτυξιακές πρωτοβουλίες σε επίπεδο Ε.Ε., όσο και για τη διαχείριση του χρέους.

Όμως, αυτό που πρέπει να γίνει σαφές είναι ότι οι λύσεις που προτείνονται και οι αποφάσεις που θα ληφθούν βοηθούν μεν, αλλά δεν αποσκοπούν στο να αναβάλουν τις δύσκολες πολιτικές σήμερα. Αυτό για το οποίο αγωνιζόμαστε, ως Ε.Ε. και ως κράτη, είναι για την προοπτική μας και για το μέλλον μας – για να μη σπρώξουμε ακόμη πιο μακριά την προοπτική μιας βιώσιμης ανάκαμψης των οικονομιών μας.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Θα αποφασιστεί στο αυριανό Eurogroup η επιμήκυνση της αποπληρωμής των 110 δισ. ευρώ;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Η επέκταση του χρόνου αποπληρωμής του ελληνικού δανείου θα απαιτήσει διαδικασίες που δεν μπορούν ούτε να ολοκληρωθούν, ούτε καν να αποφασιστούν σε μία μέρα. Η ανακοίνωση του Eurogroup –πρακτικά η πολιτική απόφαση– για την έναρξη των διαδικασιών έχει γίνει. Συνεπώς, όταν η Επιτροπή και οι χώρες της Ευρωζώνης είμαστε τεχνικά και πολιτικά έτοιμοι, θα προχωρήσει και η επίσημη απόφαση που θα σημαίνει και άμεση υλοποίησή της.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Θα επιμείνετε στην κατάργηση των ελάχιστων αμοιβών σε δικηγόρους και μηχανικούς;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Ναι. Αυτό, άλλωστε, αποτελεί σε μεγάλο βαθμό την ουσία της νομοθετικής παρέμβασης που σκοπεύουμε να καταθέσουμε τις επόμενες ημέρες. Έχουμε βρει μια σωστή ισορροπία που απελευθερώνει το επάγγελμα χωρίς να διακινδυνεύει τους πόρους των ασφαλιστικών ταμείων. Στο ζήτημα των αμοιβών των συμβολαιογράφων, ωστόσο, λόγω της φύσης των υπηρεσιών που παρέχουν και οι οποίες ρυθμίζονται από το Σύνταγμα, οι ρυθμιζόμενες αμοιβές δεν μπορούν να καταργηθούν, γι' αυτό και προχωράμε σε μείωσή τους. Γενικότερα, το σχέδιο νόμου που θα έρθει στο υπουργικό συμβούλιο την επόμενη εβδομάδα αποτελεί μια μεγάλη τομή. Ανατρέπει πλήρως το σημερινό καθεστώς: τα επαγγέλματα θα είναι ανοιχτά, εκτός αν πρέπει να υπάρξουν επιμέρους περιοριστικές ρυθμίσεις για λόγους επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος – και όχι το αντίθετο, όπως σήμερα.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Έως τον Μάρτιο θα πρέπει να παρουσιάσετε μέτρα 11 δισ. ευρώ για τη μείωση του ελλείμματος την περίοδο 2012-2014. Είστε βέβαιος ότι δεν θα χρειαστεί να ανατραπεί το δόγμα «μετατάξεις, όχι απολύσεις»;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Με βάση το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, από τον Ιανουάριο και για πρώτη φορά, η Ελλάδα θα αποκτήσει τριετή προγραμματισμό στις δαπάνες και τα έσοδα του Δημοσίου. Η συζήτηση που έχει ήδη ανοίξει δημοσιογραφικά για τα μέτρα αυτά θεωρώ ότι υποτιμά τις θετικές επιπτώσεις από πολύ σημαντικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις, όπως τα σχέδια αναδιάρθρωσης όλων των ΔΕΚΟ του Δημοσίου, η ελαχιστοποίηση των προσλήψεων, η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης για την ενίσχυση των δημοσίων εσόδων κ.λπ. Αρα, αν και είναι νωρίς να μπορούμε επίσημα σε μια περιγραφή συγκεκριμένων μέτρων, ο βασικός κανόνας για την επίτευξη της δημοσιονομικής προσαρμογής, την επόμενη τριετία, θα είναι βαθιές τομές, δύσκολες αλλαγές και ριζικές μεταρρυθμίσεις στο κράτος. Σε κάθε περίπτωση, για τη διαμόρφωση αυτού του πλαισίου, θα καλέσουμε τις πολιτικές δυνάμεις της χώρας και τους κοινωνικούς φορείς, για να καταθέσουν τις συγκεκριμένες τους προτάσεις.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Με το ενιαίο μισθολόγιο θα υπάρξουν νέες περικοπές αποδοχών στο Δημόσιο;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Με το ενιαίο μισθολόγιο στοχεύουμε πρώτα από όλα σε ένα δίκαιο μισθολόγιο, με το οποίο θα ελαχιστοποιηθούν –ελπίζοντας να εξαλειφθούν πλήρως– οι σημερινές ανισότητες, αδικίες και παραλογισμοί στις αμοιβές των δημοσίων υπαλλήλων. Μια κατάσταση που προκαλεί τους πολίτες και τον κοινό νο. Υπό αυτή την έννοια, είναι προφανές ότι σε κάποιες κατηγορίες υπαλλήλων, είτε επειδή σήμερα αμείβονται σχετικά χαμηλά είτε επειδή αμείβονται λιγότερο από ό,τι αρμόζει στη θέση και τα προσόντα τους, θα αυξηθούν οι αμοιβές, όχι απλώς γιατί αναγκαστικά θα αλλάξουν οι κατανομές σε κλιμάκια και θα ενσωματωθούν επιδόματα, αλλά γιατί με το ενιαίο μισθολόγιο θα πρέπει να αλλάξει και η έννοια της ανταμοιβής του έργου των υπαλλήλων στο Δημόσιο. Ας μην ξεκινάμε συνεπώς μια συζήτηση περί περικοπών, πριν δούμε το εύρος της εφαρμογής του ενιαίου μισθολογίου, που θα είναι αποτέλεσμα μελέτης και φυσικά διαλόγου με τους εργαζομένους.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Παρά τις ανακοινώσεις για εντοπισμό φοροφυγάδων, μέχρι σήμερα κανένας δεν έχει τιμωρηθεί και η φοροδιαφυγή ανθεί.

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Δεν έχουμε φτάσει τους στόχους μας στο θέμα της τιμωρίας των φοροφυγάδων, αλλά οφείλω να επισημάνω ποιο ήταν το σημείο αφετηρίας για αυτή την προσπάθεια. Ήταν ένας αποδυναμωμένος ελεγκτικός μηχανισμός, ένα αναχρονιστικό και γραφειοκρατικό σύστημα ελέγχων και ένα θεσμικό πλαίσιο που όχι απλώς δεν αποτρέπει, αλλά βρίσκει τρόπους να ευνοεί τη μεγάλη φοροαποφυγή και πολλές άλλες ατέλειες και σοβαρές ελλείψεις. Για να διορθωθούν όλα αυτά, έχουν γίνει λίγες παρεμβάσεις, όμως το αποτέλεσμα δεν ήταν δυνατό να φανεί αυτόματα. Παρ' όλα αυτά, το 2010, με την επανασύσταση του ΣΔΟΕ και τη δυναμική του παρουσία σε επίπεδο επιχειρησιακό, καταφέραμε να φτάσουμε σε πολλές εστίες φοροδιαφυγής.

Τι δεν έχουμε καταφέρει ακόμη; Να δημιουργήσουμε ένα αποτελεσματικό και πειστικό σύστημα τιμωρίας για τη φοροδιαφυγή. Το δικαστικό πλαίσιο γύρω από το φορολογικό σύστημα όχι απλώς δεν λειτουργούσε αποτρεπτικά, αλλά ευνοούσε τη φοροαποφυγή. Αυτό αλλάζει με το νέο πλαίσιο φορολογικής δίκης, που έχει ήδη θεσπιστεί. Δημιουργούνται νέοι μηχανισμοί επίλυσης φορολογικών διαφορών και επιταχύνεται δραματικά η αποστολή υποθέσεων στη Δικαιοσύνη με τη δημιουργία ειδικού εισαγγελέα για φορολογικές υποθέσεις. Η τιμωρία ξεκινάει και από τον ίδιο τον μηχανισμό. Έχουμε δεσμευτεί, ως το τέλος Φεβρουαρίου, να έχουμε θεσπίσει ένα νέο πλαίσιο αποτελεσματικής τιμωρίας και άμεσης πειθαρχικής δίωξης των επίορκων εφοριακών και ελεγκτών.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Θα μειώσετε τον φορολογικό συντελεστή στα διανεμόμενα κέρδη των επιχειρήσεων;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Τα διανεμόμενα κέρδη που καταλήγουν εισόδημα σε φυσικά πρόσωπα θα συνεχίσουν να φορολογούνται στην κλίμακα των φυσικών προσώπων, όπως θεσπίστηκε και ισχύει από το 2010. Αυτό ήταν δέσμευσή μας και είναι και δίκαιο. Αυτό που μπορούμε να επανεξετάσουμε είναι το θέμα της παρακράτησης στο επίπεδο της επιχείρησης, ώστε να μη δημιουργεί διαχειριστικό κόστος, και τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν στα κέρδη που διανέμονται σε νομικά πρόσωπα ή σε φορολογικούς κατοίκους του εξωτερικού.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Υπάρχει έξοδος από την κρίση χωρίς ανάπτυξη και πώς θα έρθει αυτή;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Η επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης θα σηματοδοτήσει την αρχή της εξόδου από την κρίση. Γι' αυτό και δεν αποτελεί απλώς προϋπόθεση, αλλά σε αυτή τη φάση είναι και στόχος. Όμως, ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης, που πρέπει να έρθει, θα πρέπει να βασίζεται σε βιώσιμα χαρακτηριστικά. Να είναι ανάπτυξη που θα προέλθει όχι από τους τομείς που βασίζονταν κατ' εξοχήν στον δανεισμό, όπως η κατανάλωση που αύξανε τις εισαγωγές, αλλά από τομείς που μειώνουν το χρέος της οικονομίας ή δημιουργούν νέο εισόδημα για τη χώρα, όπως είναι οι εξαγωγές και η υποκατάσταση μέρους των εισαγωγών με ποιοτικά εγχώρια προϊόντα και υπηρεσίες. Προφανώς, αυτό δεν μπορεί να έρθει από τη μία μέρα στην άλλη – και ούτε, όπως πολλοί ισχυρίζονται, θα μπορούσε να έρθει με αύξηση των δημοσίων δαπανών. Όμως, έχουμε ήδη κάποια ενθαρρυντικά σημάδια: τον Οκτώβριο οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 25% και τον Νοέμβριο κατά 40%.

Μέχρι να αναπτυχθούν νέοι οδηγοί ανάπτυξης σε τομείς όπως η ενέργεια, η παραγωγή προϊόντων από ελληνικές φυσικές πρώτες ύλες, οι νέες μορφές τουρισμού κ.λπ., η επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς θα είναι το αποτέλεσμα της ανάκαμψης κλάδων με παραδοσιακή θετική συνεισφορά στην ανάπτυξη, όπως ο τουρισμός, το εμπόριο, η ναυτιλία, ως αποτέλεσμα της ανάκαμψης της διεθνούς οικονομίας. Ταυτόχρονα, μπορούμε να πιστεύουμε σε μια σταδιακή ανάκαμψη των επενδύσεων τόσο λόγω των κινήτρων για ξένες επενδύσεις όσο και λόγω της στόχευσης δράσεων του ΕΣΠΑ, αλλά και του επενδυτικού νόμου στην ύπαρξη νέων παραγωγικών επενδύσεων. Είμαι περισσότερο αισιόδοξος από ό,τι λίγους μήνες πριν.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Θα περνούν από τη Βουλή οι αλλαγές στο Μνημόνιο, όπως ζήτησαν βουλευτές του ΠΑΣΟΚ;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Καμία από τις δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο Μνημόνιο δεν μπορεί να υλοποιηθεί, αν δεν την εγκρίνει η Βουλή. Το Μνημόνιο είναι μια συμφωνία μεταξύ των δύο μερών, αλλά οι δράσεις που περιλαμβάνει δεν είναι νόμος, είναι προγραμματικές δεσμεύσεις και στη συντριπτική τους πλειοψηφία περνούν για έγκριση από τη Βουλή.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Είστε από τους υπουργούς που στα ΚΤΕ του ΠΑΣΟΚ έχετε δεχθεί την πλέον έντονη, ίσως, κριτική. Είστε ο «εύκολος στόχος» προκειμένου να σηματοδοτηθεί η αντίδραση στην κυβερνητική πολιτική ή έχουν υπάρξει και λάθος χειρισμοί;

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Θεωρώ ότι έχει δημιουργηθεί ένας μύθος γύρω από τις συσκέψεις και τις συζητήσεις μεταξύ βουλευτών και υπουργών στα ΚΤΕ. Ο μύθος της «έντονης κριτικής» δεν βασίζεται σε τίποτε άλλο από μια απόλυτα υγιή σχέση συνεργασίας και διαλόγου. Πρέπει να υπάρχει η κριτική και να εκφράζεται –άλλωστε, οι βουλευτές νομοθετούν– όπως εκφράζονται ακόμη πιο έντονα και συχνά και η θετική άποψη και η σθεναρή υποστήριξη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας μας στο έργο και στις προσπάθειες της κυβέρνησης. Λόγω αντικειμένου, ο υπουργός Οικονομικών δέχεται πάντα τις περισσότερες παρατηρήσεις, πολύ δε περισσότερο σε αυτή τη συγκυρία. Όμως, δεν αισθάνομαι «εύκολος στόχος», και προφανώς γίνονται και λάθη και λανθασμένοι χειρισμοί. Είναι απόλυτα λογικό να υπάρχουν και αστοχίες σε ένα τόσο απαιτητικό και επείγον έργο, που πρέπει να νομοθετήσει η Βουλή και να υλοποιήσει η κυβέρνηση. Αλλά θεωρώ ότι θα μπορούσαν να είχαν υπάρξει περισσότεροι λάθος χειρισμοί, αν δεν υπήρχε αυτή η στενή επαφή με την Κοινοβουλευτική Ομάδα.